

Protokoll 12/2020

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 7 december 2020 kl. 13:30-
17:00, sammanträde via Skype

Övriga närvarande

Inga Varg Ordförande
Leif Bolter
Birgitta Bremer
Elisabet Jermsten
Anders Johnson
Måns Lönnroth
Helena Nilsson Lannegren
Magnus Olausson §§21-23
Margareta Olofsson §§7-24
Martina Pereira Norrman §§1-6, §§8-24
Laila Reppen
Henrik Nerlund Sekreterare
Monica Hector Protokollförare
Susanne Höglin Handläggare
Peter Lundevall
Giuliana Conciauro Föredragande §7
Sara Norås Föredragande §21
Stina Bäckström Föredragande §21
Mari-Liis Männik Föredragande §22
Martin Forsberg Föredragande §23
Annika Lindgren Föredragande §24

Justerare

Birgitta Bremer

Datum för justering**Paragraf**

§§1-24

Protokollförare

Monica Hector

§ 1

Dagordning samt val av justerare

Beslut

Valdes ledamot B Bremer att jämte ordförande justera protokollet. Beslöts uppta ärenden i följande ordning: 1-7, 13-23, 12, extra ärende utom föredragningslista, 8-11.

Sammanfattning av ärendet

Välkomnades Peter Lundevall som deltagare under rådets sammanträde. Peter kommer under våren kommer att vikariera som sekreterare under Henrik Nerlunds föräldraledighet.

§ 2

Nästa sammanträdesdag

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådet sammanträder måndag 11 januari 2021, kl. 13.30.

§ 3

Nästa delegationssammanträde

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådets delegerade sammanträder måndag 14 december 2020 kl 13.30.

Meddelade kansliet att sammanträdet eventuellt ställs in, ledamöterna kommer informeras under veckan.

§ 4

Protokoll fört vid sammanträde 2020.11.02

Beslut

Anmälades att protokoll fört vid rådets ordinarie sammanträde 2020.11.02 justerats i vederbörlig ordning.

§ 5**Protokoll fört vid delegationssammanträde 2020.11.16****Beslut**

Anmäldes att protokoll fört vid rådets delegationssammanträde 2020.11.16 justerats i vederbörlig ordning,

§ 6**Anmälningar för kännedom****Anmälda handlingar**

- Inbjudan till möte angående markanvisning för nya bostäder längs Maltesholmsvägen i Hässelby, svar med e-post.
- Vinjegatan invid fastigheten Norrmannen 11 m.fl., meddelande om antagande, 2016-17741
- Ågestabron, svar med e-post
- Södermalm 1:28, Tantogårdens bangolfklubb, rivning och nybyggnad av klubbhus/kiosk, 2020-08320-575
- Hedvig 7, yttrande för kännedom från Spånga Fornminnes- och Hembygds-gille, svar med e-post samt SR 2019/237 bifogad
- Detaljplan för Nälsta 5:2, synpunkter från närboende villaägare. Svar med e-post.
- Bällsta IP, svar med e-post
- Skydd av graffiti, svar med e-post samt SR 2020/268 bifogad
- Kylfacket 1, meddelande efter granskning samt revidering, 2017-02397
- Ljusskylt på fastigheten Seglatsen Norra Hammarbyhamnen, e-post vidarebefordrad till stadsbyggnadskontoret
- Tillgänglighetsanpassning utanför restaurangentré i Gamla Stan, svar med e-post
- (Signerad) Östermalm 1:56, uppförande av restaurangbyggnad på Stureplan med tidsbegränsat lov, kompletterande underlag, 2020-07009-575
- (Signerad) Högvakten 4, förslag till detaljplan, 2018-17922
- (Signerad) Oxhuvudet 18, ljustanordning/reklamskylt, 2020-13214-575
- (Signerad) Hästhuvudet 13, ljustanordning/reklamskylt 2020-13212-575
- (Signerad) Gamen 12, uppförande av takterrasser, 2020-07948-575
- Västra Hagsätra Höstsådden 1, fråga om Skönhetsrådets remissvar. Svar med e-post
- Lönelistan 1 m.fl. samt det f.d. spårområdet på Västberga 1:1, meddelande efter granskning, 2015-17247

- Postgården 1 m.fl. (Årstafältet etapp 3), meddelande efter granskning, 2014-15979
- Skärholmen 2:1 m.fl., Vårbergsvägen, meddelande efter granskning, 2016-15393
- Enskede gård 1:1 vid kv Häradsdomaren, meddelande efter granskning, 2017-09908
- Ulvsunda 1:1 m.fl., Spångavägen/Sedumbacken, meddelande efter granskning, 2017-15385
- Ramsökaren 2, meddelande efter granskning, 2017-13836
- Yttrande från brf Pontonjären 1 angående vattenverksamhet på Riddarfjärden
- Planer på att bygga mini-ö i Riddarfjärden, svar med e-post samt SR 2020/226 bifogad
- (Signerad) Blasieholmen 54, invändig ändring av hotellentré Grand Hotel, 2020-14636-575
- (Signerad) Blasieholmen 54, yttre ändring, entréparti med skärmtak, 2020-13099-57
- Gaveliusgatan 7, fotografier på det tidigare rivna uthuset. Svar med e-post.
- Omvandling av folkskola på Bällstavägen till konstinkubator
- (Signerad) Norrmalm 2:41, lov i efterhand för paviljongbyggnad i Kungsträdgården, väster om Jussi Björlings allé, 2020-11933-575
- (Signerad) Sturen större 12, yttre ändring av flerbostadshus: fasadbelysning, 2020-14205-575
- Liljevalchs tillbyggnad, svar med e-post samt 0076-2015 bifogad

§ 7

Roslagsbanan 18, förslag till detaljplan, 2017-18577

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Roslagsbanan 18, förslag till detaljplan, 2017-18577. Giuliana Conciauro, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.
SR 2020/323

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande form.

Erinrades att ledamot M Pereira Norrman p.g.a. jäv ej deltagit i ärendets hantering.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag i syfte att skapa fler studentlägenheter genom påbyggnad av studenthemmet Forum på Körbärsvägen. Behovet av fler studentbostäder är mycket stort i Stockholm och ett prioriterat mål för staden.

Det internationella studenthemmet Forum uppfördes 1966 efter ritningar av A4 Arkitektkontor och Ragnar Uppman. A4 och Uppman var bland de främsta företrädarna för den strukturalistiska arkitektur som utvecklades under 1960-talet inom Byggnadsstyrelsen. Byggnader utformades som föränderliga strukturer som skulle kunna byggas om och anpassas till nya tiders behov. Bebyggelsen är placerad i en sluttning vid Körbärsvägen nära Valhallavägen och bildar tillsammans med Domus och Nyponet ett centrum för studentboende som markeras genom liknande fasadmateriell av tegel och betong.

Fastigheten är markerad med grönt på Stadsmuseets kulturhistoriska klassificeringskarta vilket innebär att den har ett högt kulturhistoriskt värde och att bebyggelsen är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Stadsbyggnadskontoret har med stöd av Stadsmuseets klassificering och med anledning av att planområdet är beläget inom riksintresset för kulturmiljövården gjort bedömningen att bestämmelserna om skydd mot förvanskning enligt 8 kap.13 § plan- och bygglagen (PBL) aktualiseras för fastigheten.

Skönhetsrådet fann att en påbyggnad vore möjlig men att den måste vara betydligt lägre och mer återhållsam än i det aktuella förslaget. Den av Uppman och A4 så skickligt gjorda uppdelningen av den stora volymen i mindre enheter förtas helt i och med påbyggnaden. Konsekvensen blir att proportionerna förvrängs samt att de kulturhistoriska och arkitektoniska värden som tillskrivs byggnadskomplexet inte tas tillvara utan snarare förvanskas. Av den anledningen ställde sig rådet även frågande till att i detaljplanen förse byggnaderna med skydd-och varsamhetsbestämmelser. När påbyggnaden liksom i förslaget för Trygg Hansa-huset reducerar den befintliga strukturen till ett underordnat fundament reser sig frågan om vad som finns kvar att skydda.

I en vidare bearbetning av förslaget ser rådet gärna att antalet material reduceras till förmån för ett mer sammanhållet uttryck, t.ex. gäller detta för hus A som i nuvarande gestaltning får både trä, tegel och keramikplattor. Även utkravningen om 1,1 meter på hus C fann rådet problematisk då den våning som hamnar under utkravningen kommer att få mycket ogynnsamma ljusförhållanden. Att bryta horisontaliteten med stående fönster i tillkommande delar

får enligt rådets mening inte den avsedda effekten att ”skapa ett spel mellan gammalt och nytt”. Istället blir en olycklig konsekvens av att förstärka vertikaliteten i påbyggnadsdelen att fönsterbanden i det befintliga huset ger ett intryck av att ha tryckts ihop. Syftet att aktivera Körsbärsvägen är vällovligt men förslaget behöver enligt Skönhetsrådets uppfattning en omfattande bearbetning för att nå de mål som anges.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/323-9 Samrådsbrev
- SR 2020/323-5 Plankarta
- SR 2020/323-2 Kulturmiljöanalys
- SR 2020/323-3 Natur PM
- SR 2020/323-4 Planbeskrivning
- SR 2020/323-6 Riskanalys
- SR 2020/323-7 Solstudie
- SR 2020/323-8 Sakkunnigutlåtande brandskydd
- SR 2020/323-10 Utlåtande vibrationsrisk
- SR 2020/323-11 Trafikbullerutredning
- SR 2020/323-12 Kulturmiljökonsekvensbeskrivning
- SR 2020/323-13 Illustrationsmaterial
- SR 2020/323-14 Dagvattenutredning

§ 8

Polishusparken, information om programarbete inför kommande upprustning; från Norrmalms stadsdelsförvaltning, parkmiljöavdelningen norra innerstaden

Återuppptogs till behandling ärende bordlagt vid delegationssammanträde 2020.10.19 §4.

SR 2020/303

Beslut

Förelåg av sekreteraren utformat förslag till skrivelse vilken antogs som rådets.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/303-2.2 Polishusparken - förslag till upprustning (3/4)
- SR 2020/303-2.3 Polishusparken - förslag till upprustning (4/4)

§ 9

Bleholmsterrassen, information om programarbete inför kommande upprustning; Norrmalms stadsdelsförvaltning, parkmiljöavdelningen norra innerstaden

Återuppptogs till behandling ärende bordlagt vid delegationssammanträde 2020.10.19 §5.

SR 2020/304

Beslut

Förelåg av sekreteraren utformat förslag till skrivelse vilken antogs som rådets.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/304-2.2 SV: Bleholmsterrassen (3/4)
- SR 2020/304-2.3 SV: Bleholmsterrassen (4/4)

§ 10

Sekreteraren informerar

Sammanfattning av ärendet

Informerade sekreteraren om att han hållit föredrag om rådets arbete och om Slussens historia för Projekt Slussen.

Sekreteraren meddelande att ett fel i konverteringen till stadens ärendehanteringssystem är orsaken till att alla handlingar inte är läsbara i Meetings Plus. eDok-förvaltningen har nu löst problemet men för att alla dokument ska kunna läsas i ärendehanteringssystemet och i Meetings Plus krävs att alla handlingar åter läses in i systemet samt diarieförs på nytt.

Informerade sekreteraren att han som en av 70 experter deltagit i årsmötet för den internationella vetenskapliga kommittén för 1900-talets kulturarv inom ICOMOS.

§ 11

Övriga frågor

Beslut

Förelåg inga övriga frågor.

§ 12
Hälsingegatan
SR 2020/306

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende bordlagt vid delegationssammanträde 2020.11.16 (§7).

§ 13
Framtidsgata Hälsingegatan 19
SR 2020/299

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende bordlagt vid delegationssammanträde 2020.11.16 (§4).

§ 14
Framtidsgata på Hälsingegatan 17-19
SR 2020/301

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende bordlagt vid delegationssammanträde 2020.11.16 (§5).

§ 15
Såpsjudaren 1, förslag till detaljplan, 2018-16883
SR 2020/313

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende bordlagt vid delegationssammanträde 2020.11.16 (§8).

§ 16

Stjärnvalvet 2, förslag till detaljplan, 2016-00514

SR 2020/324

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende bordlagt vid delegationssammanträde 2020.11.16 (§13).

§ 17

Väderskydd för region Stockholms kollektivtrafik

SR 2020/307

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende bordlagt vid delegationssammanträde 2020.11.16 (§14).

§ 18

Utbyggnad av tunnelbana till Älvsjö; Förvaltning för utbyggd tunnelbana, Region Stockholm

SR 2020/316

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende bordlagt vid delegationssammanträde 2020.11.16 (§11).

§ 19

Tornö 2 m.fl., förslag till detaljplan för ny förskola, 2019-00738

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Tornö 2 m.fl., förslag till detaljplan för ny förskola, 2019-00738. Sekreteraren redogjorde för ärendet.

SR 2020/348

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan med hänvisning till att det efterfrågade underlaget till kulturmiljöutredning beträffande 1970- och 1980-talens förskolor alltjämt saknas.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget innebär att en förskola, uppförd under 1970-talets senare del i Farsta strand, rivs och ersätts av en ny konceptförskola. Den nya förskolan föreslås byggas enligt SISAB:s koncept Framtidens förskola i två våningar. I och med att den föreslagna förskolan är större än den befintliga utökas tomten till totalt 3685 kvm. Detta innebär en utemiljö med 27 kvm per barn.

Under 1970- och 1980-talen expanderade barnomsorgen kraftigt och ett stort antal förskolor byggdes som så kallade barnstugor i framförallt Stockholms ytterstad. Flertalet av dessa byggnader uppfördes efter typritningar av Kjell och Brita Abramson. Karaktäristiskt för dessa byggnader är en gjuten sockel i betong, regelverk av trä och fasad i locklistpanel. Förskolebyggnaderna från denna tid representerar en god vardagsarkitektur som, sin enkelhet till trots har skärpa i detaljer och god volymhantering. Utöver detta är byggnaderna allt som oftast väl inpassade i naturmark. Trots det höga värde, inte minst socialhistoriskt, som dessa miljöer har rivs de nu en efter en till förmån för konceptförskolor som ofta är mindre välgestaltade. Den aktuella förskolan, Tornö 2, är liksom flera av barnstugorna från 1970- och 1980-talen grönklassade av Stadsmuseet.

Skönhetsrådet har under lång tid efterfrågat en sammanhållen kulturmiljöutredning från ägaren, kommunala SISAB. Rådet finner det ytterst otillfredsställande att en sådan utredning dröjer samtidigt som SISAB fortsätter att planera för rivning efter rivning. Utan underlag är det omöjligt att fatta väl underbyggda beslut och värdera vilka av 1970- och 1980-talets förskolor som bör stå kvar och vilka som kan ersättas. Skönhetsrådet beslöt därför att avstyrka det aktuella planförslaget i väntan på att ägaren kan presentera en kulturmiljöutredning värdig en grönklassad byggnad.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/348-2 Samrådsbrev
- SR 2020/348-5 Planbeskrivning
- SR 2020/348-3 Plankarta
- SR 2020/348-4 Kompletterande utlåtande för träd
- SR 2020/348-6 Naturvärdesinventering
- SR 2020/348-7 Trädinventering
- SR 2020/348-8 PM Trafik
- SR 2020/348-9 PM Akustik
- SR 2020/348-10 Dagvattenutredning

§ 20**Rådet: Stockholms friliggande barnstugor**

Upptogs ärende utom föredragningslista till behandling angående Stockholms friliggande barnstugor.

SR 2020/355

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillskriva SISAB:s styrelse, stadsmuseet samt stadsbyggnadsnämnden i ärendet.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Frågan om Stockholms friliggande barnstugor aktualiserades vid hanteringen av planförslaget för Tornö 2 m.fl. (§19). Skönhetsrådet har vid ett flertal tillfällen de senaste åren efterfrågat en sammanhållen kulturmiljöutredning från ägaren, kommunala SISAB avseende äldre friliggande barnstugor som SISAB önskat riva och ersätta med nya förskolor. Efter det ytterst otillfresställande beskedet att kulturmiljöutredningen dröjer ansåg Skönhetsrådet att rivningarna helt bör stoppas medan en adekvat kulturmiljöutredning tas fram. Utan underlag bedömde rådet att det är omöjligt att fatta väl underbyggda beslut och värdera vilka av 1960- till 1980-talens förskolor som bör stå kvar och vilka som kan ersättas.

§ 21**Sandhagen 2 m.fl. (Slakthusområdet etapp 2D), förslag till detaljplan, 2019-05073**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Sandhagen 2 m.fl. (Slakthusområdet etapp 2D), förslag till detaljplan, 2019-05073. Sara Norås och Stina Bäckström, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2020/333

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan vad gäller byggnadens volym och användning med erinran om att gestaltningen måste utvecklas och vidarebearbetas under den fortsatta planprocessen.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har utarbetat ett planförslag för Sandhagen 2 m.fl. som ingår som etapp 2D i planeringen av Slakthusområdet. Planområdet är en del av det som skulle hanteras i etapp 2 men för att planläggningen och genomförandet av själva tunnelbanebygget ska kunna hanteras inom tidplan brådskar det med att fastställa en detaljplan för byggnaden som ska rymma tunnelbaneuppgången. Tunnelbanan och dess uppgång har tidigare fastställts i två detaljplaner, Dp 2014-18909 och ÄDp 2014-18909. Stadsbyggnadskontoret föreslår att den föreliggande planen ersätter de två antagna planerna inom planområdet.

Den föreslagna byggnaden ska, förutom att den ska rymma tunnelbaneuppgång och biljetthall, även innehålla en stor andel publika lokaler som handel, café och restauranger. Minst två våningar ovan entréplan föreslås innehålla hotell. De övre planen kan vara kontor eller hotell. Byggnaden föreslås få en varierande höjd mellan tre till sju våningar för att volymmässigt kunna möta de olika typologier som finns i omgivande kvarter. Öster och nordväst om planområdet har t.ex. bebyggelsen en högre skala medan husen i söder och väster är lägre.

Det föreslagna huset består av repetitiva delvolymerna som tillsammans bildar en byggnadsvolym i som mest sju våningar. De lägre delarnas takfot möter således i höjd den äldre bebyggelsen i Slakthusområdet medan högdelarna möter Globenrådets högre kontorsbebyggelse. Tunnelbaneuppgången kommer att ge stora flöden av människor till Norra Entrétorget, i synnerhet vid stora evenemang på Globen och Tele2 Arena. Programmeringen av den nya byggnadens bottenvåning och kravet på hotellverksamhet ska således ses som ett försök att göra Norra Entrétorget till en trygg plats att vistas på.

Skönhetsrådet förstod att behovet att snabbt komma med ett planförslag för att kunna möta tidplanen för tunnelbanebygget inneburit att arbetet främst fokuserats på byggnadens volym samt tunnelbaneuppgången. Enligt rådets uppfattning hade Slakthusområdet dock vunnit på att omgruppera kvarteren så att entrétorget lagts i den föreslagna byggnadens läge och vice versa. Då hade de äldsta byggnaderna med det betydelsebärande vattentornet fått en generös förplats utan att bebyggelseytan minskats.

I det läge som planprocessen av nödtvång nu befinner sig såg rådet ändå att det liggande planförslaget har förutsättningar att skapa nya värden på platsen. Det är en grannliga uppgift att på platsen som rymt två kvarter gestalta en byggnad som ska möta fyra helt olika

typer av stadsrum men Skönhetsrådet fann att den föreslagna byggnadens volymuppbyggnad på ett genomtänkt sätt möter byggnadshöjderna i närområdet. I det fortsatta planarbetet förutsätter rådet dock att de gestaltningsmässiga frågorna hanteras och att remissinstanser som Skönhetsrådet i ett senare skede får möjlighet att ta del av och yttra sig över den föreslagna byggnadens slutgiltiga utformning.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/333-4 Samrådsbrev
- SR 2020/333-13 Plankarta
- SR 2020/333-2 Resplan_mobilutredning
- SR 2020/333-3 Riskanalys
- SR 2020/333-12 Planbeskrivning
- SR 2020/333-20 Antikvarisk konsekvensanalys
- SR 2020/333-5 Solstudier
- SR 2020/333-6 Vindstudie
- SR 2020/333-7 PM Geoteknik med bilagor 2
- SR 2020/333-8 Bullerutredning ny byggnad 1
- SR 2020/333-11 Kulturmiljöanalys
- SR 2020/333-15 Energianvändning i byggnaden
- SR 2020/333-16 Grönytefaktor
- SR 2020/333-19 Arkitekturbeskrivning
- SR 2020/333-9 PM Geoteknik med bilagor 1
- SR 2020/333-10 PM Geoteknik med bilagor 3
- SR 2020/333-14 Luftkvalitetsutredning
- SR 2020/333-17 Dagvattenutredning kvartersmark
- SR 2020/333-18 Bullerutredning ny byggnad 2

§ 22

Västra Hagsätra, Höstsådden 1 m.fl., förslag till detaljplan, 2018-06778

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Västra Hagsätra, Höstsådden 1 m.fl., förslag till detaljplan, 2018-06778. Mari-Liis Männik, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2020/330

Beslut

Beslöt tillstyrka huvuddelen av förslag till detaljplan med erinrande avseende de föreslagna kvarteren Fjäderlåset och vid Olshammarsgatan samt samt avstyrka den del som omfattar höghuset vid Kvarntorpsgränd i föreliggande form.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget omfattar ett större område i den västra delen av Hagsätra. Syftet är att inom det i översiktsplanen utpekade Fokus Hagsätra-Rågsved skapa nya bostäder, bättre offentliga rum och fler målpunkter i stadsdelen. Planförslaget omfattar 570 nya bostäder i elva kvarter som ska uppföras av fyra olika byggaktörer, en ny etiopisk-ortodox kyrka samt en ny fristående förskolebyggnad. Bland de föreslagna bostäderna märks ett 15-våningars hus i centrum, skärmbebyggelse mot Huddingevägen, två nya höghus nära torget och ett nytt kvarter vid Olshammarsgatan.

Hagsätra planlades tillsammans med Rågsved 1957-59 och byggdes ut under 1960-talets första år. Stadsdelarna skiljer sig från de tidigare uppförda i exempelvis Högdalen, Bandhagen och Farsta genom den längsgående höghusraden som löper som en ryggrad genom stadsdelarna. I tidigare stadsdelar var de höga husen ofta placerade som en solitär markör för ett mindre centrum eller som en ring av punkthus runt en större centrumanläggning. I Hagsätra valdes istället ytterst medvetet en låg bebyggelse vid torget för att skapa goda ljusförhållanden. Hagsätra centrum uppfördes liksom Farsta centrum av privata byggaktörer efter beslut i fastighetsnämnden. Ansvarig arkitekt var Hack Kampmann. Under 1990-talets början revs de karaktäristiska paviljongerna vid Hagsätra torg och ett delvis nytt centrum uppfördes i postmodern stil.

Skönhetsrådet välkomnade förslaget till detaljplan för Västra Hagsätra och fann det välgörande för helheten att planen omfattar ett betydligt större område än brukligt. Huvuddragen i planen är fint anpassade till stadsdelens karaktär och utgör samtida tillskott utan att ta loven av 1960-talets arkitektur. Rådet önskade här nämna de föreslagna skärmhusen vid Huddingevägen (kvarteren Ärtakern och Stubbneken) som utan att göra avkall på sitt eget uttryck underordnar sig den befintliga skivhusraden, den fint gestaltade etiopisk-ortodoxa kyrkan samt förskolan vid Hagdalens entré.

Rådet ansåg vidare att förändringarna av Hagsätra centrum mildrar de problem med prång och dålig genomslutlighet som skapades under 1990-talets ombyggnad. Även om rådet helst sett en återgång till Kampmanns idé med låga byggnader runt torget accepterade rådet de föreslagna bostadshusen i maximalt sju våningar i kvarteren Höstsådden och Långskysten. Den nya skala dessa introducerar ligger fortsatt under stadsdelens karaktäristiska ryggrad av höghus längs den nordsydliga höjdryggen. I bjärt kontrast mot detta föreslås ett upp till 15 våningar högt hus vid Kvarntorpsgränd. Skönhetsrådet ställde sig skarpt kritiskt till detta och ansåg det vara

en illa proportionerad volym som kraftigt bryter mot stadsdelens bebyggelseidé utan att tillföra de värden som förväntas av en så iögonfallande byggnad. Rådet avstyrkte denna del av planen men ansåg att platsen kan prövas för mer harmonierande bebyggelse.

Avslutningsvis ansåg rådet att planerna för de förslagna kvarteren Fjäderlåset och vid Olshammarsgatan är möjliga att genomföra om den senare öppnas upp och görs mindre slutet i enlighet med omgivande bebyggelse.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/330-34 Samrådsbrev
- SR 2020/330-38 Plankarta
- SR 2020/330-5 Planbeskrivning
- SR 2020/330-8 Trafikbullerutredning - Olshammarsgatan
- SR 2020/330-10 PM Vibrationer - Olshammarsgatan
- SR 2020/330-42 Kulturhistorisk konsekvensanalys
- SR 2020/330-2 PM Geoteknik - Etiopiska kyrkan
- SR 2020/330-7 Trafikutredning - SISAB
- SR 2020/330-11 Solstudie - Olshammarsgatan
- SR 2020/330-16 Riskutredning - Olshammarsgatan
- SR 2020/330-20 Strategi för centrumutveckling - Ikano
- SR 2020/330-36 Program för allmän plats
- SR 2020/330-41 Naturvärdesanalys
- SR 2020/330-43 Integrerad barnkonsekvensanalys
- SR 2020/330-3 SVA områdesanalys Västra Hagsätra
- SR 2020/330-4 SVA effektmål Västra Hagsätra
- SR 2020/330-14 Geoteknisk utredning - Ikano
- SR 2020/330-15 Solstudie - SISAB
- SR 2020/330-19 Vibrationsutredning - SISAB
- SR 2020/330-21 Översiktlig riskbedömning - Etiopiska kyrkan
- SR 2020/330-23 Trafikbullerutredning - Ikano
- SR 2020/330-24 Riskutredning - Ikano
- SR 2020/330-25 Solstudie - Ikano
- SR 2020/330-26 Solstudie - Etiopiska Kyrkan
- SR 2020/330-28 PM Geoteknik - SISAB
- SR 2020/330-29 Trafikbullerutredning - SISAB
- SR 2020/330-31 Markteknisk undersökningsrapport - SISAB
- SR 2020/330-32 Geoteknisk undersökning - Etiopiska kyrkan
- SR 2020/330-37 PM Geoteknik - Olshammarsgatan
- SR 2020/330-39 Luftkvalitetsutredning - Ikano
- SR 2020/330-6 Vibrationsmätning - Kvarntorpsgränd
- SR 2020/330-9 Trafikbullerutredning - Kvarntorpsgränd
- SR 2020/330-12 PM Geoteknik - Kvarntorpsgränd
- SR 2020/330-13 Riskutredning - Kvarntorpsgränd

- SR 2020/330-17 Geoteknisk undersökning - Kvarntorpsgränd
- SR 2020/330-18 Vindstudie - Kvarntorpsgränd och Ikano
- SR 2020/330-22 Vibrationsutredning - Ikano
- SR 2020/330-27 Miljöteknisk markundersökning
- SR 2020/330-30 Trafik-PM
- SR 2020/330-33 Solstudie - Kvarntorpsgränd
- SR 2020/330-35 SVA-PM Projekt mål
- SR 2020/330-40 Parkerings sammanställning
- SR 2020/330-44 Dagvattenutredning

§ 23

Futharken 2, förslag till detaljplan, 2018-09176

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Futharken 2, förslag till detaljplan, 2018-09176. Martin Forsberg, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2020/331

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande form.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett förslag till detaljplan som möjliggör att skolan Nya Elementar i Åkeshov kan byggas ut. Planförslaget möjliggör utbyggnad av matsal, sarskola och ämnessalar väster om befintlig skolbyggnad samt mellanstadium och idrottshall i den östra delen av fastigheten. De nya skolbyggnaderna ersätter de tillfälliga moduler som används av skolan idag. Friytan på skolgården kommer att minska till följd av utbyggnaden. På skolan går det idag närmare 1080 elever och skolan planeras efter den planerade utbyggnaden kunna inrymma 1200 elever med tre-parallellig F-6 och sex-parallellig 7-9. Nya Elementar uppfördes 1946-52 efter ritningar av arkitekten Åke Evald Lindqvist, en av de främsta skolarkitekterna under 1900-talet och upphovsman även till Blackebergsskolan och Blackebergs gymnasium. Fastigheten är grönklassad av Stadsmuseet vilket innebär att den har ett särskilt högt värde ur historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Nya Elementar var den första skolbyggnaden med ämnesspecifika undervisningssalar istället för de traditionella klassrummen. Ämnessalar skulle komma att prägla många skolbyggnader framöver och Nya Elementar lade därmed grund för den framtida skolans utformning. Skolbyggnaden anpassades medvetet efter den kuperade terrängen och omgivande miljön, med avtrappande höjd och lägre byggnadsvolymer mot skogen och Kyrksjölötens naturreservat. Då skolan aldrig utrustades med gymnastikhall har Åkeshovshallen redan från början haft en viktig del i skolans funktion och så även idag.

Skönhetsrådet fann att platserna är möjliga att bebygga men att de föreslagna volymerna i framförallt den östra delen är för dominerande och storskaliga. Att den stora sporthallen dessutom föreslås med sadeltak gör att volymen blir högre och än mer massiv. Såsom rådet såg det måste den tillkommande hallen underordna sig huvudbyggnaden om denna ska fortsätta att vara huvudnumret i anläggningen. Beträffande matsalen hade rådet inget att erinra. Gällande tillbyggnaden i väster såg rådet gärna att den gestaltas mer avvikande med exempelvis friare fönstersättning för att på så sätt markera att det är en tillkommen del. I den ursprungliga planen fanns en aula på platsen som aldrig realiserades. Rådet ser en otydlighet i att den föreslagna volymen ska inrymma ordinarie skolverksamhet på platsen för en speciell funktion vilken också manifesterades i det tänkta arkitektoniska uttrycket. Gestaltningen av den nya volymen bör således övervägas noggrant. Slutligen ställde sig rådet mycket tveksamt till den föreslagna fullstora idrottshallen. Visst behövs fler utrymmen för motion och syftet att hyra ut den till allmänheten är vällovligt, men att dess storlek bidrar till en minskad skolgård med endast 9 kvm friyta per barn och att de intilliggande naturreservaten Kyrksjölöten och Judarskogen därför ska användas som ställföreträdande skolgårdar fann rådet oacceptabelt. Jämför rekommendationen från Boverket om 30 kvm friyta per barn. Dessutom finns redan en fullstor idrotts- och simanläggning i Åkeshovshallen alldeles intill. Det vore olyckligt att bebygga en fin och välfungerande skolanläggning med volymer och innehåll som inte är helt nödvändiga. Skönhetsrådet förordade därför en mindre gymnastiksal som endast är till för själva skolan.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/331-3 Samrådsbrev
- SR 2020/331-8 Plankarta
- SR 2020/331-2 Solstudier
- SR 2020/331-4 Trafikutredning inkl. körspår
- SR 2020/331-9 Planbeskrivning
- SR 2020/331-15 Antikvarisk konsekvensanalys - Nya Elementar
- SR 2020/331-5 Trafikbulerutredning med bilagor

- SR 2020/331-6 PM Dagvatten Nya Elementar med bilagor
- SR 2020/331-7 PM Brandskydd med ritningar
- SR 2020/331-10 Nya Elementar Miljöutredning
- SR 2020/331-11 Naturvärdesinventering
- SR 2020/331-12 Miljöteknisk rapport Nya Elementar
- SR 2020/331-13 Geologisk Byggbarhetsstudie
- SR 2020/331-14 Integrerad barnkonsekvensanalys

§ 24

Hillebarden 3 och 19, förslag till detaljplan, 2017-05141

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Hillebarden 3 och 19, förslag till detaljplan, 2017-05141. Annika Lindgren, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.
SR 2020/337

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag för fastigheterna Hillebarden 3 och 19 i Älvsjö. Planområdet, som ligger vid Johan Skyttes väg, är idag bebyggt med två hus, en restaurangbyggnad och en villa med verksamhet i bottenvåningen. Förslaget innebär att en ny byggnad i form av två bostadshus i tre våningar med inredd vind sammanbinds av ett lägre radhus med något indraget läge i förhållande till de omgivande byggnaderna. De nya byggnaderna får samtliga användningsbestämmelserna B och C1, bostäder och centrumverksamhet, i en specificerad del med krav på en lokal för centrumändamål om minst 110 kvm i entréplan i hörnet Johan Skyttes väg och allmän platsmark. Parkering sker i garage under mark (P1) med infart från Segervägen.

Det aktuella området i Älvsjö har till övervägande del bestått av fristående enfamiljshus även om lite större byggnader som ursprungligen även innehållit butiker också funnits som inslag i miljön. Sedan tidigt 2000-tal har en förändring skett då privata aktörer köpt upp och rivit villor och sedan uppfört flerfamiljshus genom att utnyttja gällande stadsplan maximalt. Något som möjliggjorts då tomträttsavtalen som från början styrde exploateringsgraden inte längre gäller. Skönhetsrådet anförde redan

i början av förändringsprocessen i stadsdelen att staden, inte enskilda aktörer, borde ta ansvar för områdets utveckling.

Stadsbyggnadskontoret arbetar med flera planprojekt i närområdet varav ett par redan varit ute på samråd och som rådet därför tagit del av och yttrat sig över. Rådet ställer sig positivt till att stadsbyggnadskontoret nu genom detaljplaneläggning tar ansvar för områdets utveckling. Vad gäller det liggande förslaget ansåg rådet att både byggnadshöjder och greppet med en lägre byggnadsdel ger variation men rådet skulle gärna se en omarbetning så att förslaget rymmer två radhus för en större variation. Vidare ansåg rådet att takvåningarna inte bör manifesteras som en del av fasad utan ges ett indraget läge i taket på traditionellt sätt. Takkupor skulle också innebära att byggnadshöjden upplevs som lägre vilket skulle vara positivt för området och dess karaktär.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/337-3 Samrådsbrev
- SR 2020/337-5 Planbeskrivning
- SR 2020/337-2 Trafikbullerutredning
- SR 2020/337-4 Plankarta
- SR 2020/337-7 Bilaga 2 till geoteknisk utredning- Grundläggningsinformation
- SR 2020/337-11 Antikvarisk konsekvensanalys
- SR 2020/337-8 Dagvattenutredning
- SR 2020/337-9 Geoteknisk utredning
- SR 2020/337-10 Bilaga 1 till geoteknisk utredning- tidigare utförda undersökningar

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2020-12-14
Inga Margareta,Varg	2020-12-14
IRIS BIRGITTA,BREMER	2020-12-14
MONICA,HECTOR	2020-12-14